

PSYOPS

Miksi USA:n psykologinen sota Irakissa epäonnistui?

TEKSTI:
JUKKA I. MATTILA

Shock and Awe -opin toinen puoli on psykologiset operaatiot. Yhdysvalloilla oli Irakin sodassa useita psykologisen sodankäynnin ja poliittisen viestinnän tavoitteita. Heidän oli oikeutettava hyökkäys Irakiin, saatava liittouman joukot yhdenmukaisesti mukaan hankkeeseen, julistettava maailman viestimille haluamaansa sanomaa, yrittää vapaan lehdistön kautta ujuttaa psykologisen sodankäynnin pikku harhatietoa rivien välistä ja niin edelleen. Jo pelkästään yhden toiminnon onnistunut toteuttaminen vaatii suunnattomia osaamisresursseja sekä rahaa, materiaalia ja kana- via. Silti kuten kaikessa viestinnässä, tulos on etukäteen epävarma.

Psykologista pelotetta ryhdyttiin rakentamaan jo syksyllä 2002. Irakin uhkakuvaa rakennettiin joukkotuho- aseista, Saddamin hirmuhallinnosta ja yhteyksistä terroristiverkosto al-Qaidaan. Tahti tiivistyi kevään mittaan. Päivää ennen sodan puhkeamista Yhdysvaltojen asevoimien pressitoimisto julkaisi muun muassa tiedotteen, jonka otsikkona oli *Teknologia ja doktriininmuutos mahdollistavat onnistuneimmat pommituslennot*. Artikkelialkoi vertauksella Operaatio Aavikkomyrskyyn, jolloin USA:n kerrottiin pommittaneen enemmän kohteita kuin yhteensä vuosina 1942 ja 1943. Ar-

tikkelissa todettiin, että tulevina tunteina USA:n ilmavoimat on kykenevä pudottamaan 10-kertaisen määrän pommeja. Näiden täsmäominaisuudet olivat vertaansa vailla. Propagandaa tuskin oli suunnattu arabeille. Ainakaan se ei heihin purrut. Irakilaiset eivät nimittäin välttämättä tunne Euroopan toisen maailmansodan historiaa sen enempää kuin eurooppalaiset tuntevat Keski- idän vastaavan aikakauden tapahtumia ja ilmiöitä.

Kun hyökkäyksen kohteeksi joutuvilla ihmisillä on eri käsitys 60 vuoden takaisesta elämisen tasosta kuin hyökkääjällä, pelotevaikutusta ei synny. Viittaukset vaikkapa ihmiskunnan historiassa tuttuihin esimerkkeihin Dresdenin pommitustuhoista lähtevät siitä väärästä oletuksesta, että Dresden on tuttu kaikille niillekin, jotka eivät ole lukeeet länsimaisen kulttuurin ja erityisesti toisen maailmansodan voittajien historiaa. Se kertoo myös siitä, kuinka ajattelemme elämisen tason muuttuneen 60 vuodessa. Länsimaissa muutos on ollut järjestyttävä. Mutta millainen ero on lopulta irakilaisen elintasolla 60 vuotta sitten ja tänään?

Pelätköön kunhan kunnioittavat

Psykologisessa sodassa Yhdysvalat oli alakynnessä jo alkumetreillä, koska Irakin sodan oikeutus kyseen-

” Kun hyökkäyksen kohteeksi joutuvilla ihmisillä on eri käsitys 60 vuoden takaisesta elämisen tasosta kuin hyökkääjällä, pelotevaikutusta ei synny.

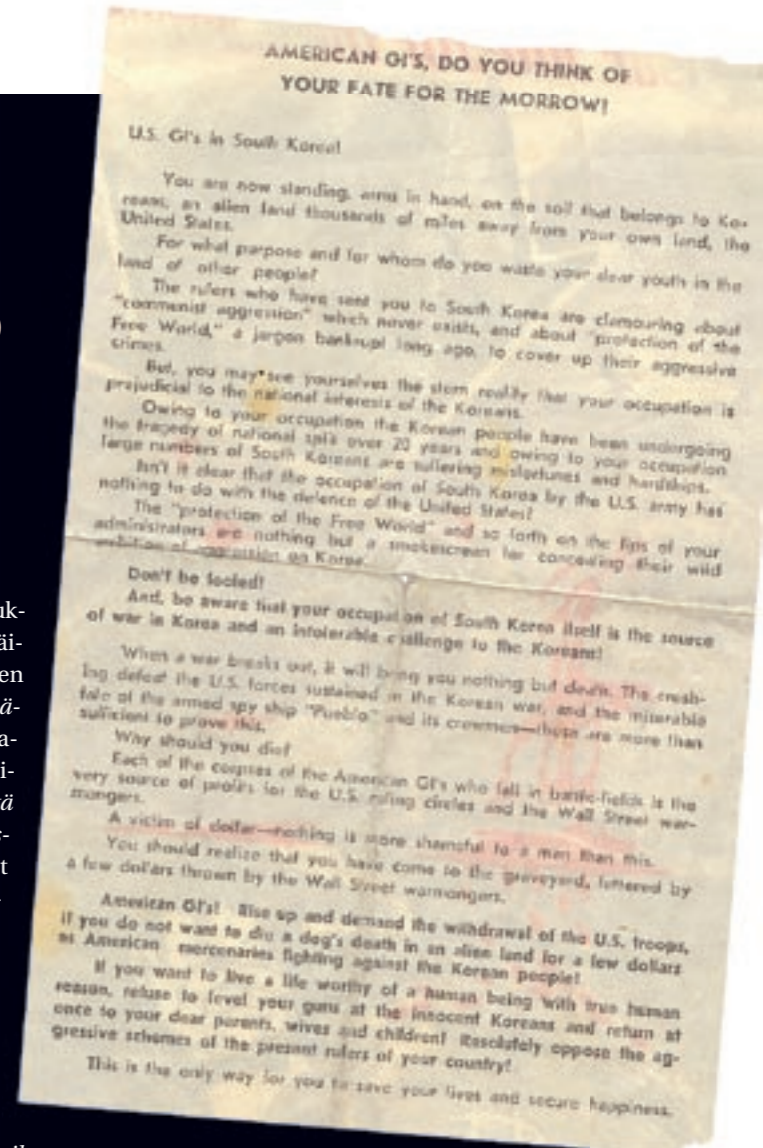

alaistettiin. YK:n turvaneuvosto kieltäytyi hyväksymästä sotatoimia. Sodan tarkoitus, oikeutus ja tavoitteet jäivät hämärään retoriikan peittoon. Kuwaitin sodan liittouma repeli, muun muassa Turkki ei suostunut sotilaalliseen yhteistyöhön hyökkääjien kanssa. Koneisto kuitenkin eteni suunnitelman mukaan. Tulevaisuus oli suunniteltu ja toteutettavissa. Siksi se siis toteutettiin. Näkemys siitä, että tulevaisuuteen voidaan vaikuttaa ja että sitä voidaan suunnitella ja hallita täydellisesti etukäteen, on hyvin keskeinen osa amerikkalaista kulttuuria. Siinä on vahvuutensa ja heikkoutensa.

Shock and Awe -propaganda vaikutti myös melko kyseenalaistamatta Suomen viestimiin. *Helsingin Sanomien* numerossa 20.3.2003 kuvattiin USA:n hyökkäysjoukkojen lähtöä kohti Irakia. Lehden mukaan ame-

rikkalaisotilaiden odotukset tulivat selvästi ilmi näiden odottaessa taisteluiden alkamista. *”Helvetti pääsee pian irti”*, amerikkalaisotilaat totesivat. Toinen sotilas aikoi *”herätä katselemaan ilotulitusta neljältä”*. Massiiviset valmistelut toteutuivat juuri Shock and Awe -opin hengessä. *”Yhdysvaltojen odotettiin aloittavan sodan ennennäkemättömällä ilmahyökkäyksellä, joka toisi taivaalta painajaisen Irakin 23 miljoonalle ihmiselle”*, *Helsingin Sanomat* runoili. Bagdadia lukuun ottamatta Irak nähtiin voitavan vallata parissa päivässä. Viestinnän päämäärä oli saada mahdollisimman laaja kirjo eri viestimiä toittamaan yhtenäistä sanomaa, jotta viesti vakioituisi sille tasolle, että kukaan ei kyseenalaista sitä. Näin siitä olisi tullut totuuteen verrattava. Voidaan vielä täsmentää, että verrattavissa länsimaisen viestintätotuuteen.

Ensimmäisten taisteluiden jälkeen väärät tiedot alkoivat leviätä välittömästi. Sodan käynnistyttyä kuusi vuotta sitten maaliskuussa Suomessakin aamuradion uutislähetys klo 06.45 kertoi, että 17 irakilasta olisi antautunut ja varapääministeri **Tariq Aziz** olisi paennut

ulkomaille. Lähetysessä asiantuntijana kuultu sotilashenkilö tosin kertoi, että tiedot voivat olla tarkoituksellisesti virheellisiä.

Aiheesta lisää voi lukea:

<http://fas.org/irp/doddir/army/fm3-05-30.pdf>